

Verslag meedenkbijeenkomst 3 november 2004

Project Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis

Plaats: Gouwe Inn, Groenhovenpark 1, Gouda.

Tijd: 19.00 uur - 22.00 uur

Procesbegeleiding: WING Proces Consultancy – Wageningen UR

Organisatie: Projectteam Integrale Gebiedsuitwerking Stolwijkersluis (Wageningen UR – landgebruiksplanning)

Voorzitter: Henk Smit (WING-WUR)

Korte omschrijving van doel en verloop van de avond

Doel was het introduceren van het project in het gebied en het gezamenlijk vaststellen van de waarden van het projectgebied. De bijeenkomst werd geopend door wethouder Van Schelven, één van de initiatiefnemers van het project. Vervolgens werd een toelichting op het project gegeven door prof.dr.ir. Adri van den Brink van het projectteam van Wageningen Universiteit. De rest van de avond stond in het kader van het delen van verhalen en ervaringen om daarmee uiteindelijk de waarden van het projectgebied (sluis en omgeving) vast te stellen. Een voorbeeld voor het vertellen van een verhaal werd gegeven door Bert Zwijnenburg, bewoner van het buurtschap Stolwijkersluis. Het “verhalen vertellen” gebeurde in groepjes, die uiteindelijk een story-board presenteerden met daarop de meest belangrijke punten, die de verhalen gemeen hebben. Duidelijk werd gemaakt dat de resultaten zullen worden gebruikt in de volgende bijeenkomsten, waarin het ontwerp centraal zal staan. De avond werd afgesloten door wethouder Van Schelven, die daarbij aangeeft dat alle verhalen van de avond niet alleen iets zeggen over de waarden van het projectgebied, maar op zichzelf ook waardevol zijn en daarom op de één of andere manier behouden zouden moeten worden.

Nazorg

- Verslag aan begeleidingsgroep en klankbordgroep
- Verslag via de (digitale) nieuwsbrief: verstuurd eind week 47
- Verwerken van resultaten in de opzet van de ontwerpessie (tweede meedenkbijeenkomst op 1 december)

Deelnemers

De bijeenkomst werd bezocht door 63 mensen met verschillende achtergronden. De helft van de bezoekers is inwoner van het buurtschap Stolwijkersluis of bezit of pacht een stuk grond in het projectgebied. De andere helft van de bezoekers staan hieronder opgesomd:

- Gemeente Gouda: wethouder Van Schelven, ambtenaren en raadsleden (GroenLinks en Gouda's 50+ Partij)
- Landinrichtingscommissie Krimpenerwaard
- Natuur- en vogelwerkgroep Krimpenerwaard
- Gemeente Vlist
- Werkgroep Gouda-Krimpenerwaard
- Beraad Stadsrand Gouda Krimpenerwaard
- Historische vereniging Die Goude
- Stichting Restauratie Stolwijkersluis
- Stichting Beijers Belang
- Milieudefensie
- Stichting Behoud Stadsschoon Gouda
- DLG Zuid-Holland

Besproken thema's

Waarden van de buurtschap Stolwijkersluis en omgeving

Natuur, rust en ruimte

De weidsheid van het landschap, de vrijheid, de rust en ruimte worden vaak genoemd. "Vanaf de dijk heb je schitterend uitzicht: aan de ene kant kijk je uit op de Krimpenerwaard, met de koeien in de wei ("zo'n uitzicht is nergens meer te koop") en aan de andere kant op de historische stad Gouda." De Stolwijkersluis en de brug vormen "de poort naar de natuur". Wie er oog voor heeft, kan ook genieten van de historische kenmerken van het landschap. "Wie hier woont, heeft het beste van twee werelden: het is landelijk wonen maar je zit ook dicht bij de binnenstad. Deze kwaliteiten van het gebied moeten behouden blijven."

Gemeenschapszin

Daarnaast wordt het sociale karakter van Stolwijkersluis gememoreerd: er heerst nog altijd een buurtschapgevoel. "Rijk en arm wonen in één straat. Bij mooi weer is iedereen buiten in de voortuin te vinden. Als er ijs ligt in de winter, wordt er een schaatsfeest georganiseerd." Van oudsher woont in de buurtschap een "vrijgevochten club", er wonen een beetje "aparte" mensen. Er heerst gemeenschapszin, het is er gezellig, de sfeer is gemoedelijk, de mensen zijn vriendelijk en open. Er is sprake van sociale controle ("je houdt elkaar een beetje in de gaten") maar tegelijkertijd is er ruimte voor eigenheid. "Er wonen veel nieuwkomers, waardoor er weer meer kinderen in Stolwijkersluis zijn. Ouderen blijven hier wonen."

Stad en dorp

In de beleving van zowel de mensen uit de stad als de mensen uit Stolwijkersluis staan Stolwijkersluis en Gouda duidelijk los van elkaar. De brug over de IJssel maakt dat Stolwijkersluis in de beleving van stadsbewoners op afstand ligt. De besloten ligging van het gebied wordt genoemd als randvoorwaarde voor de aanwezige natuur en recreatiemogelijkheden. "Je gaat de dijk over en je bent in een andere wereld, met een ander tempo." Bewoners van het buurtschap vinden dat het gebied buiten de stad moet blijven.

"De recreanten die nu in het gebied komen, fietsers en wandelaars, komen meestal niet uit Gouda maar van verder weg. Eigenlijk vreemd dat er niet meer recreanten zijn, het gebied ligt immers dicht tegen de stad aan en heeft recreatieve waarde voor de bevolking van Gouda." Je kunt er allerlei activiteiten ondernemen: wandelen, fietsen, paard- of ponyrijden, schaatsen, kanoën.

Het verleden

Vroeger was Stolwijkersluis een gemeenschap waar wonen een bijproduct was van de activiteiten die er werden ontplooid. Er waren vijf kroegen, maar geen kerk. Er gebeurde van alles dat in de stad niet kan. Misschien dat dat het gevoel van vrijheid en ruimte ook in het heden nog beïnvloedt.

Er waren (water)wegen die aangelegd en weer verlegd werden: de infrastructuur voor de ontginning van het veen, de beweegbare bruggen die weer vervangen werden door vaste bruggen, de waterwegen die eerst voor transport van goederen dienden en die nu weer afgesloten zijn, de spoorlijn die wegzakte in het veen en die in de 2^e wereldoorlog door de Duitsers is afgebroken om het ijzer om te smelten tot kogels. "De spoorlijn ligt nu in Polen, bij het oostfront".

In Stolwijkersluis en omgeving zijn interessante archeologische vondsten gedaan. Er is nog steeds veel te onderzoeken. In de 14^e en 15^e eeuw stond het Rechtshuis van Gouda hier. Er zouden onderaardse vluchtroutes hebben bestaan vanuit het raadshuis in de richting van het Beijersche. Bij de zomerdijk zijn scherven en potten gevonden.

Een indringende herinnering is die aan de watersnoodramp van 1953. Destijds is een aantal huizen in Stolwijkersluis verloren gegaan, ontstonden er gaten in de dijk, maar de sluis bleef behouden. De polder lag onder water en de stad werd bedreigd. Boeren trachtten met hun vee te ontkomen aan het water.

Het gebied was en is nog steeds het achterland, “de fietsenstalling” van de grote steden (Gouda en Rotterdam): de problemen die zich daar voordoen worden over de schutting gegooid en o.a. bij Stolwijkersluis en omgeving neergelegd.

- Vroeger was er in Stolwijkersluis een galgenveld: ongewijde grond waar de terechtgestelden uit Gouda werden opgehangen.
- Het afval van de industrie in Rotterdam werd in de veenweidegebieden gedumpt en heeft enorme vervuilingen veroorzaakt.
- De verkeersproblemen in Gouda moet opgelost worden ten koste van de natuur en de rust in Stolwijkersluis.

Randweg

De aanleg van de Zuidwestelijke Randweg door de polder zal grote invloed hebben op het uitzicht vanaf de sluis en op de rust en natuurwaarden in het gebied. Er ontstaat een kleine driehoek, ingesloten door de weg en het water. “Wat gaat daar mee gebeuren? Industrierrein, woningbouw?” “Het is de bedoeling dat de aanleg van de Randweg gepaard gaat met natuurcompensatie, maar waar? In de Krimpenerwaard is het erg moeilijk, daarbuiten is geen optie.”

Het tracé van de randweg zal bepalend zijn voor de mogelijkheden in het gebied. Dit tracé is min of meer bekend. De inspraakprocedure over de verdere vormgeving van de omgeving van de weg gaat nu van start. “De weg zal het verkeer op de dijk verminderen, wat een voordeel is voor de inwoners van Stolwijkersluis.” “Komt er een brug in de randweg? Zo niet, dan is de polder niet meer toegankelijk te maken via het water.”

Industrierrein

Er wordt zorg geuit rondom de plannen voor industriegebied tegen de gemeentegrens aan, vlak bij het gebied. Gezamenlijk wordt geconcludeerd dat de industrie achter de waterzuivering komt te liggen, dus niet in het zicht.

Sluis en haven

“De sluis open draaien (met een slinger) was enorm zwaar.” Ooit werd er op de sluis, of op de nieuwe brug bij de ingang van de stad, tol geheven. De reden dat de sluis omstreeks 1988 gesloten werd, is dat hij van onderen lek was. “Kinderen zwemmen nu, net als vroeger, bij de sluis, ze komen er spelevaren, klimmen op de sluisdeuren en springen er vanaf. Dat is leuk om te zien.” “Het barst daar van de vis en er nestelen allerlei watervogels: reigers, aalscholvers.”

“De sluis ligt verborgen, je moet er echt naar op zoek. Hij ligt buiten Stolwijkersluis en is niet zo van belang.” “De sluis is een blokkade voor je kanotochten naar en van de stad.”

Veel mensen vinden het leuk en de moeite waard om de sluis te restaureren als cultuurhistorisch monument. “Je zou er bijvoorbeeld een “sluiscafé” naast kunnen zetten en de plek aantrekkelijker maken voor fietsers en wandelaars.” “Dat is dan vernieuwing van een oude dorpstraditie”. Betwijfeld wordt of het zin heeft om de sluis ook weer bevaarbaar te maken. Welke boten zouden er door de sluis heen kunnen? Als je er doorheen bent, kun je nergens heen. Als je zou willen varen door de Krimpenerwaard zouden de bruggen hoger moeten zijn zodat kano's (en schaatsers) er onderdoor kunnen. Nu is dat niet mogelijk. In Stolwijk is een betonnen brug neergelegd, zodat er niks meer door kan. In de Krimpenerwaard is geen gemotoriseerde vaart toegestaan. “Als er allemaal boten door de vaart en de sluis heen komen, is er geen ruimte meer voor de kinderen om in het water te spelen.”

Anderzijds zijn er ook mensen die het weer openstellen van de sluis erg leuk zouden vinden, omdat dit de aloude verbinding tussen de IJssel en de Krimpenerwaard in ere zou herstellen. Het zou dan ook mogelijk moeten zijn om met je bootje de hele Krimpenerwaard te kunnen doorvaren. Je zou een kanocentrum kunnen beginnen, met aansluiting op andere routes in het Loetbos en Vlist. “Waarom zouden we niet, net zoals dat in België gebeurt, de sluis kunnen restaureren en voorzien van moderne hydraulische bediening?”

“Als je een jachthaven aanlegt, doe dat dan juist vóór de sluis en niet erachter. Is het niet veel handiger om een haventje ergens aan de andere kant van de dijk te maken? Aan de IJsselkant een haven maken is erg mooi. De vaarrecreanten zijn toch gericht op de stad, waarom zouden ze de Krimpenerwaard in willen? Er is nu geen vaarroute. Dus bouw een haven aan de IJsselkant en laat de sluis dicht.”

Eén van de groepsleiders meldt dat het opvallend is dat niemand de sluis als zodanig een plek gaf in het verhaal, het was het geheel: de sluis, de dijken, de tiendwegen, het water, de ruimte, de overgang van stad naar platteland, het buurtschap.

De toekomst

De zorg van velen luidt: is mijn mooie uitzicht blijvend? De stad rukt op: er is steeds de dreiging van plannen voor woningbouw en industrie. De komst van de randweg tast het gebied aan. "Hoe behoud je de aanwezige waarden en hoe ga je met minder mooie plekken om?" "Het gebied is te beschermen tegen woningbouw door er een duurzame groene bestemming aan te geven: een (thema)park bijvoorbeeld, met trapveldjes voor de jeugd en met rijen bomen."

Opmerking: in verband met werkzaamheden aan de waterzuiveringsinstallatie is een rij bomen gekapt. "Er was altijd sprake van dat er opnieuw bomen geplant zouden worden. Dit is tot op heden niet gebeurd, waardoor je nu nog altijd tegen lelijke betonnen bakken aankijkt. Wil je het gebied aantrekkelijk maken / houden voor recreanten, dan moet daar iets aan gebeuren."

Te behouden waarden: genoemd is o.a.:

- Groen
- Vrije lucht
- Stilte/rust (ook voor de mensen van buiten die hier komen recreëren)
- Dieren: Koeien, ganzen, weidevogels, vis
- Verbondenheid van mens en omgeving
- Gemeenschapszin, gezelligheid, dorpskarakter, "De Buurt"
- Buiten de stad blijven, buffer tegen verstedelijking
- Oude funderingen onderzoeken en zichtbaar maken
- Kleinschaligheid in de infrastructuur: geen grote gebouwen of bedrijven.
- Veiligheid in sociaal opzicht

Te ontwikkelen waarden: genoemd is o.a.:

- Toegang tot de polder via het water: sluis open, bruggen weer beweegbaar maken, Verbinding IJssel met Krimpenerwaard
- Ziel, structuur en samenhang van het buurtschap
- Waterberging
- Levendigheid ondersteunen door kleinschalige ambachtelijke bedrijvigheid: aardewerk, museum, haventje, bootwerfje, café enzovoort.
- Niet de beerput voor de stad zijn: "zorg en investering vanuit gemeente Gouda voor dit unieke plekje van Nederland."
- Verkeersveiligheid (i.v.m de nieuwe weg)

Conclusies

Het is de bezoekers van deze avond er veel aan gelegen om de bestaande waarden van Stolwijkersluis en omgeving te behouden: de rust, de ruimte, het mooie landschap, maar ook het eigene van de buurtschap. Laat Stolwijkersluis vooral een buurtschap blijven, los van de stad Gouda, lijkt het devies.

Er is ook oog voor de cultuurhistorische waarden van het gebied. Er komen aanbevelingen om oude funderingen te onderzoeken en weer zichtbaar te maken. Ook het restaureren van de Stolwijkersluis vinden velen de moeite waard, maar dan vooral als historisch monument. Het weer openstellen van de sluis heeft alleen zin als er ook meer mogelijkheden komen voor vaarrecreatie in de Krimpenerwaard.

Er leeft zorg bij veel mensen omtrent het tracé van de aan te leggen Zuidwestelijke Randweg en de gevolgen daarvan voor het gebied.